

Bc. Martin Ondráček, *Českoslovenští filatelisté v proměnách času* (Diplomová práce FHS UK: Praha, 2023)

POSUDEK OPONENTA

Mgr. et Mgr. Petr Wohlmuth, Ph.D.

Diplomová práce Martina Ondráčka si klade za cíl „přiblížit... každodennost současných i dřívějších filatelistů“ (na straně 10 autor uvádí, že chce zkoumat jejich „život“) a hovoří také o komparativní ambici ve smyslu porozumění rozdílnosti „západního a východního pohledu na filatelii.“ (Abstrakt, str. 4 – tato ambice však v textu není naplněna). Práce od počátku nese silné insiderské rysy, neboť Martin Ondráček je sám filatelista a dokonce uvádí, že je členem Komise znalců Svazu Slovenských i Českých filatelistů (9). Postrádám však v tomto smyslu jakékoli úvahy o vlastní pozicionalitě, které jsou dvojnásob nutné, pokud autor sám je takto významný aktér a vystupuje v rámci filatelie jako (autentizační) autorita. Jediná formulace, která spíše prozrazuje autorovu bezradnost v tomto smyslu, se nachází na straně 10, kde uvádí, že insiderství ho motivuje k tomu, aby „prostřednictvím této práce popsal věci objektivně.“ (10)

Tento výrok o „objektivitě“ historického poznání prozrazuje evidentní teoreticko-metodologickou naivitu textu, která se projevuje i v tom, že autor nechápe rozdíl mezi výzkumnou otázkou samotného diplomního textu a předem připravenými otázkami pro polostrukturované rozhovory a tyto dva typy otázek na stranách 10 a 11 směšuje. I dále uvedené „výzkumné hypotézy“ mají obtížně srozumitelnou a vysoce nestandardní formu otázek (11). Co se týče metodologického problému získávání narátorů, nezjistíme v podstatě nic, protože autor uvádí, že narátory vybral „na základě osobních zkušeností“, jejichž strukturu nám nijak neozřejmuje. (12) Vrcholem teoreticko-metodologického zmatku je pak autorovo tvrzení na str. 68, kdy autor práci zčistajasna prezentuje jako „mikrohistorickou sondu“, aniž by však jakkoli reflektoval mikrohistorii coby disciplínu, nebo používal pro interpretaci pramenné základny ginzburgovské paradigma stop a náznaků.

Autor nám také v úvodu práce přibližuje kulturně-historický kontext pozdní normalizace, kde prokazuje jistou znalost literatury. Zůstává mi však záhadou, proč nepracoval s řadou textů, reflektujících v českém prostředí dlouhotrvající „revizionistickou“ debatu, odvíjející se od prvotního teoretického impulzu textu Martina Sabrowa *Socialismus jako myšlenkový svět*, který vyšel v českém překladu v časopise *Soudobé dějiny* již v roce 2012 a nastartoval mimo-

řádně plodnou polemiku, soustřeďující se na zde kolegou Ondráčkem zpracovávané téma.

Práce je tak co se týče teoreticko-metodologického ukotvení, které by přineslo kvalifikované výzkumné otázky, strukturuující další výzkum, velmi slabá a na hranici obhajitelnosti. Práci v mém hodnocení „zachraňuje“ to, že do ní autor promítl své velmi vysoké znalosti v oboru lidské činnosti, který tvoří základ zkoumaného problému (projevující se například v oddíle 2.12 *Potřeba ověřovat pravost poštovních známek či nikoliv*). Tyto znalosti jsou v textu patrné a text tak může mít určitou platnost ve filatelistické komunitě. Je to zřetelné již v oddíle 2.1 *Poštovní známka a její význam*, i když v textu se na druhou stranu nachází velké množství podle mého soudu zbytečných podrobných technikálií.

Práce má obecně velmi slabou interpretační rovinu, kdy autor postupuje způsobem, který je u takovýchto orálně-historických textů obvyklý, to jest parafrázuje obsah pořizovaných rozhovorů a k citacím z nich přidává své komentáře v podstatě faktografické povahy. Text tak získává povahu převyprávěného významového povrchu pramenů ve smyslu „profesní“ životní trajektorie filatelisty, a to počínaje rodinnými motivacemi ve filatelii, prvními kroky ve specializaci ve sbírání, setkání s mentorem, problém financí a raritních položek, dichotomie filatelie jako koníčku a jako investice apod.

Podstatně relevantnější je a vyšší potenciál vykazuje oddíl 2.7 *Filatelie jako únik z reality všedních dnů*, který se zabývá subjektivním významovým přesahem „koníčku“. Úroveň textu ovšem snižuje jeho naprostá konceptuální neukotvenost, kdy se autor vůbec neopírá o v orální historii běžné pojmy jako například (historická) subjektivita, (historizované) Já (self), narativ, performance apod. a text velmi intuitivně a volně operuje s nijak nerozvedenými pojmy jako „vnitřní svoboda“ nebo „pocit smyslu“ (35). Další pasáže se věnují vcelku očividné tematice filatelistických burz a setkávání filatelistů nebo otázce filatelie jako ekonomicky náročné činnosti, která může zasáhnout rodinný rozpočet, na což jsou navázány povšechné úvahy o rozdílech filatelie před a po roce 1989.

Na diplomové práci je patrné, že její vedoucí neměl snadnou úlohu. Je však na ní také patrný značný objem vloženého úsilí ze strany diplomanta, které devaluje stará známá bolest řady českých orálně-historických textů, a to je jejich teoretická bezradnost. Diplomantovo rozhodně chvályhodné úsilí však v nepřítomnosti pevného ukotvení práce do značné míry přišlo vniveč. Ze všech uvedených důvodů proto sice práci **doporučuji k obhajobě**, avšak nemohu ji **hodnotit vyšším stupněm než „3“, tedy „dobře“**.

V Praze, 18. 5. 2023

Mgr. et Mgr. Petr Wohlmuth, Ph.D.